

सहम् । ज्ञानं करिष्ये नियता ब्रह्मचर्ये स्थिता
सती । भोक्ष्यामि नक्तं भूयस्याहुरिष्ये प्राणिनाम्-
याम् । इति सङ्कल्प्य पुरुषो नारी वा ब्राह्मणान्तिके ।
प्रायातुशान्ततः प्राक्ते सर्वकामपिबन्धुतः” इत्यादि ।
कोटीशरीरतोयाव्रतं स्कन्दपुं “ऋषु भद्रे ! परं शुद्धं
सर्वकामफलप्रदम् । दुर्भगाणां नारीणां सोभाग्यकरणं
परम् । कृच्छेनरीति विख्यातं ततः कोटीशरीरव्रतम् ।
हृत्तोया शुक्लपत्रे त माषि भाद्रपदे भवेत् । तस्यां व्रतं
त संपाद्यां यावद्दुर्घपट्टवम् । उद्यवासेन कर्त्तव्यं
वर्षे वर्षे तु सुन्दरि ! । अक्षय्यानां तथ्युक्तानां तिस्रानां
वा सुबोचने ! । अक्षमेकं विरक्त्याद्य क्षिपेत् पयसि यो-
भने । क्षीरसंमिश्रितैः काय्यां देव्यामूर्तिः सुबोचना ।
जत्वा तु पुष्पप्राकारं पुष्पमावाभिषिञ्चतम् । धंस्याथ
पार्वतीं देवीं पूजयेद्भक्तिपातितः” इत्यादि ।
कोसदीव्रतं विष्णुरहस्योक्तम् । “माषि चासुके शुक्ल एका-
दश्यासुपोषितः । गृह्णीयात् त व्रतं त्रैवं कोसदास्यं
महाफलम् । अहिंसकः शुचिभूत्वा धीतयासा जिते-
न्द्रियः । द्वादश्यामर्चयेत् स्नात्वा वासुदेवं जगद्गुरुम् ।
शेनव्रतं विष्णुधर्मोक्तोक्तम् । “यथासां राजसामासु च-
तर्दश्यां पूजनम् । जत्वा शेनवराप्नोति क्रियासा-
फलमेव च” ।
गणपतिचतुर्थीव्रतं भविष्यपुं “चतुर्थ्यां तु महाराज !
निराहारो व्रतान्ततः । दत्त्वा तिस्रसं भुङ्क्ते यः
ख्यं भुङ्क्ते तिस्रोदकम् । दिवा निराहारो रात्रौ
भुङ्क्ते इति विरोधपरिहारः । वर्षद्वये समाविष्टि-
व्रतस्य तु यदा भवेत् । विनाशकस्तस्य तदो ददाति
फलभीप्सितम्” ।
गन्धर्वव्रतं शिवधर्मोक्तम् “पौर्णमास्यासुपवसेद्विमेकं सुय-
न्तितः । वशीन्ते सर्वगन्धाढ्यां प्रतिमां विनिवेदयेत् ।
सुविचित्रैर्महायानैर्दिव्यगन्धविभूषितैः । युगकोटिशतं
सापं शिवकोले महीयते” ।
गर्भान्तिकाव्रतं शिवरहस्योक्तम् “शिवितोययुक्तैः कुम्भैः
पीपे शिवोपरि गात्रयेद् यः पयोधारां च ब्राह्मणद-
मन्तुते” ।
गायत्रीव्रतं गरुडपुं “अथोक्तं परं ब्रह्मचरं ऋषु !
भद्रम् । चतुर्दश्यां महाभाग ! सर्वरोगार्तिशान्तये ।
अथशुक्लश्रीहस्तशुक्लातिशारसंयुतः । मन्त्रे नित्यमिदं
कार्यं तदार्तिप्रदतुल्ये । स्नात्वा तु धृतचक्रस्य सर्व-

कामविवर्जितः । आदित्यपतिष्ठेत् गायत्रीसु ० जप-
शुद्धः । उदयात् पूर्वभारभ्य यावदक्षं गतो रविः ।
निराहारो जितक्रोधो तावत्तिष्ठेत् समाहितः । रवा-
वस्तकृते देवमर्चयेत् पुरुषोत्तमम् । उपोष्य विधिवत् ।
स्नात्वा तथा पर्वणि व्रततः” । पर्वणि, पौर्णमास्याम् ।
एतस्य शुक्लचतुर्दशीव्रतं, पुराणे शुक्लपक्षस्य व्रतप्रकरणे
पठितत्वात् ।
शुद्धहृत्तोयाव्रतं भविष्यपुं “शुद्धपूपास्तु दातव्या माषि भाद्र-
पदे तु वा । हृत्तोया पाकसेनापि वासुदेवस्य प्रीतये” ।
शुष्मावाग्निव्रतं विष्णुपुं “अतः परं प्रवक्ष्यामि चतुर्भूति-
व्रतं तव । दिवा तु देवदेवस्य मूर्तिर्भवति यादव ।
चोरा सौम्या शिवा चान्या चोरा भवति पावका ।
शिवा चाम्निपतिर्वेदादजीवोमात्मनं जगत् । दिवा
चोरा विनिर्दिष्टा दिवा सौम्या ततः पुनः । चोरा व-
ज्रिच सूर्यश्च सौम्या सोमजलाधिपौ । तेषां च पूजनं
कार्यं प्रतिपदप्रवृत्तिं क्रमात् । शुक्लपक्षात् तयारभ्य
कात्पुनश्च द्विजोत्तम ! । आदित्यं पूजयेद्भक्त्युत्तम ! प्रथमे-
ऽङ्कि परः शुचिः । द्वितीयेऽङ्कि तथा वज्रिं हृत्तीयेऽङ्कि
जलाधिपम् । चतुर्थेऽङ्कि यथाह्वय यथावन्मानवोत्तमः” ।
शुद्धव्रतं भविष्योक्तम् “अतुरापासयाचार्यं देवानां पूज्य
भक्तितः । पूर्वोक्तक्रमयोगेन वसु मन्त्रान्वाचरेत् ।
हेमं हेमसये घाते स्थापयेत्तु दृक्स्थितिम् । पीताम्बर-
युगलं पीतयज्ञोपवीतम् । पादुकाभ्युपहितं च-
दण्डं सकलमङ्गलम् । संपूज्य पुष्पनिकरैर्धूपैर्दीपा-
चतादिभिः । अथ स्नाद्योपहारस्तु द्विजाय प्रतिपादयेत्” ।
शुर्वटमीव्रतं भविष्यपुं “माषि भाद्रपदे राजन् ! शुक्लपक्षे
यदाटमी । शुक्लवारेण संयुक्ता वा तिथिर्बुधवर्जिणी ।
सम्पूजां सर्वपापघ्नीं प्रेतकोनिविनाशनी । गृह्णीया-
द्वियमं सस्यक् दन्धधायनपूर्वकम् । एकभक्तेन राजेन्द्र !
तस्यां देवी दृक्स्थितिः । ज्ञानं नद्यां तङ्गागे वा गृहे वा
नियमात्मना । सौम्यं कारयेज्जीवं राजतं वा नरो-
त्तम ! तस्याभावे यथायज्ञत्रा श्रीकृष्णेनापि कारयेत्” ।
शुद्धकदादयोव्रतं भविष्योक्तेरे “द्वादश्यां शुद्धकान्त्यं पञ्च-
काचतसंयुतैः । हेमं विप्राय वै दद्यादुपवासपरायणः ।
एतद्दे शुद्धकं प्रोक्तं व्रतं पापहरं शुभम्” ।
गृहपञ्चमीव्रतं भविष्योक्तेरे “सर्वेभ्यो दण्डस्नातः पृथ्व्यां
पूज्य पञ्चजम् । सर्वोपकारदानस्तु यः करोति गृहा-
न्तमे । गृहाटोद्वेषं पूर्वं शिवां स्थासीत पञ्चमीम्” ।